

ΣΤΕ 1458/2019 [ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΕΣ ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΙΣΛΑΜΙΚΟΥ ΤΕΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ]

Περίληψη

- Κατά το άρθρο 95, παρ. 2 (στοιχ. α') του Συντάγματος και 45 παρ. 1 του π.δ 18/1989, η αίτηση ακυρώσεως ασκείται κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Το Σύνταγμα, προβλέποντας με την προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 95 παρ. 1 (στοιχ. α'), τον ακυρωτικό έλεγχο των πράξεων των διοικητικών αρχών μέσω του ενδίκου βοηθήματος της αίτησης ακυρώσεως, αποκλείει την άσκηση αίτησης ακυρώσεως κατά των πράξεων της νομοθετικής λειτουργίας. Ο αποκλεισμός του ακυρωτικού ελέγχου των πράξεων της νομοθετικής λειτουργίας ισχύει και στην περίπτωση του τυπικού απλώς νόμου, δηλαδή του νόμου, ο οποίος δεν θεσπίζει γενικούς κανόνες δικαίου, αλλά εισάγει ατομικές ρυθμίσεις. Περαιτέρω, ακόμη και όταν η εκ του νόμου ατομική ρύθμιση έννομης σχέσης ή κατάστασης είναι εξαντλητική και δεν καταλείπεται στην εκτελεστική λειτουργία αρμοδιότητα για την έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων, ο ακυρωτικός δικαστής, τηρώντας τον κανόνα του άρθρου 95 παρ. 1 (στοιχ. α') του Συντάγματος, αδυνατεί να ελέγξει ευθέως την υπό μορφή τυπικού νόμου ατομική ρύθμιση. Δύναται, όμως, στην περίπτωση αυτή, εν όψει του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας (άρθρο 20, παρ. 1 Συντάγματος), μορφή της οποίας είναι και ο κατά το άρθρο 95, παρ. 1 (στοιχ. α') ακυρωτικός έλεγχος, να θεωρηθεί ως παραδεκτώς προσβαλλόμενη κάθε πράξη οργάνου της Διοίκησης, η οποία εκδίδεται προς εκτέλεση των οριζομένων στον νόμο, έστω και αν η έκδοσή της δεν προβλέπεται ρητώς σ'αυτόν. Η αίτηση ακυρώσεως, με την οποία προσβάλλεται ευθέως τυπικός νόμος είναι, εξάλλου, οπωσδήποτε απαράδεκτη και στην περίπτωση κατά την οποία ο τυπικός νόμος περιέχει μεν ατομικές ρυθμίσεις, δεν προβαίνει όμως ο ίδιος σε εξαντλητική ρύθμιση της έννομης σχέσης ή κατάστασης, για την οποία πρόκειται, αλλά καταλείπει πεδίο έκδοσης ατομικών διοικητικών πράξεων, τις οποίες μπορεί παραδεκτώς να προσβάλει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον και, με τον τρόπο αυτόν, να ελεγχθεί από το Δικαστήριο το κύρος των ατομικών ρυθμίσεων που περιέχει ο τυπικός νόμος.

Οι διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 έχουν ατομικό χαρακτήρα τόσο κατά το μέρος που επιβάλλουν ρυμοτομικού χαρακτήρα διαρρυθμίσεις, ήτοι καθ' ο μέρος τροποποιούν το ρυμοτομικό σχέδιο στην περιοχή του Ελαιώνα με την έγκριση οδού, τη δημιουργία δύο αυτοτελών οικοδομικών τετραγώνων (ΟΤ 25 και ΟΤ 25Α) και τον αφορισμό χώρων πρασίνου, παιδικής χαράς και υπαίθριων χώρων στάθμευσης, όσο και κατά το μέρος που προσδίδουν την ισχύ έγκρισης και άδειας δόμησης, δηλαδή ατομικών διοικητικών πράξεων, στη μελέτη κατασκευής του ισλαμικού τεμένους, που

έχει εγκριθεί με την απόφαση ΕΥΔΕΚ/οικ./819/25.11.2011 του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων. Τέλος, από τη διατύπωση και τον σκοπό των διατάξεων του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 προκύπτει ότι έχουν καταστεί περιεχόμενο του τυπικού νόμου όχι μόνον οι ως άνω διαρρυθμίσεις ρυμοτομικού χαρακτήρα, αλλά και η εγκεκριμένη με την ανωτέρω απόφαση του Γενικού Γραμματέα μελέτη, δοθέντος ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4414/2016, με το σύνολο των διατάξεων του άρθρου 35 ο νομοθέτης απέβλεψε στη δυνατότητα άμεσης ανέγερσης του τεμένους χωρίς την τήρηση, κατ' αρχήν, άλλων προϋποθέσεων, που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία για την ανέγερση κτηρίων εν γένει ή την ανέγερση κτισμάτων στους λοιπούς κοινόχρηστους χώρους στην περιοχή του Ελαιώνα.

Εν προκειμένω, πρέπει να θεωρηθεί, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, ότι με την κρινόμενη αίτηση προσβάλλονται παραδεκτώς, έχοντας εκτελεστό χαρακτήρα, έγγραφα της Διοίκησης που εκδόθηκαν πριν ή και μετά την άσκηση της αίτησης, με τα οποία η Διοίκηση διαπιστώνει τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 και εκδηλώνει τη βούλησή της για την άμεση υλοποίηση των ατομικών ρυθμίσεων του νόμου και την εκτέλεση του έργου.

Από τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1, 24 παρ 1 και 2, 26 και 28 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος συνάγεται ότι δεν αποκλείεται μεν η κατ' απόκλιση από τη συνήθη διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, επιβολή με τυπικό νόμο μέτρων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ατομικού χαρακτήρα, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι με αυτά δεν θίγονται ατομικά δικαιώματα και δεν παραβιάζονται άλλες συνταγματικές διατάξεις ή αρχές, καθώς και οι σχετικοί ορισμοί του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεδομένου, πάντως, ότι πρόκειται για απόκλιση από την αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο είναι δυνατή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η συνδρομή των οποίων πρέπει να προκύπτει από την εισηγητική έκθεση του τυπικού αυτού νόμου και τα στοιχεία που τη συνοδεύουν ή τις συζητήσεις κατά την ψήφισή του ή, τέλος, από τις συντρέχουσες πραγματικές συνθήκες, υπό τις οποίες καθίσταται πρόδηλη η ανάγκη ψήφισής του. Ο έλεγχος δε της συνδρομής των λόγων αυτών, η οποία δεν αφορά απλώς στη διαδικασία ψήφισης του νόμου, αλλά στις προϋποθέσεις άσκησης της νομοθετικής λειτουργίας, υπόκειται σε οριακό δικαστικό έλεγχο.

Από τα εκτιθέμενα στην αιτιολογική έκθεση και τις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης του νόμου, σε συνδυασμό με το ιστορικό των ρυθμίσεων πολεοδομικού χαρακτήρα για την κατασκευή του τεμένους, προκύπτει ότι εν προκειμένω συντρέχουν οι εξαιρετικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες, επιτρεπτώς κατά το Σύνταγμα, περιλαμβάνονται κατ' εξαίρεση στον τυπικό νόμο οι ρυθμίσεις ατομικού χαρακτήρα που επιβάλλονται με το άρθρο 35 του ν. 4414/2016, και οι οποίες συνίστανται, αφενός στην εντοπισμένη τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου και τη

χωροθέτηση του τεμένους στο νέο ΟΤ 25Α και, αφετέρου, στον καθορισμό της εγκεκριμένης από το έτος 2011 μελέτης κατασκευής του τεμένους, ως έγκρισης και άδειας δόμησης. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, οι διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016, καθ' ο μέρος αποτελούν έρεισμα ή προϋπόθεση για την έκδοση των, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, προσβαλλομένων πράξεων, και οι οποίες μπορούν να ελεγχθούν στην παρούσα δίκη, δεν αντίκεινται στις συνταγματικές αρχές της διάκρισης των εξουσιών και της ισότητας, ούτε και στα άρθρα 13, 24, 28 και 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι προκύπτουν οι λόγοι για του οποίους ο νομοθέτης κατά την ουσιαστική εκτίμησή του, η ορθότητα της οποίας δεν υπόκειται κατ' αρχήν σε δικαστικό έλεγχο, θεώρησε αναγκαία την ένταξη των διατάξεων αυτών στην προαναφερθείσα νομοθετική ρύθμιση, για την επιβολή της οποίας ως συνόλου δεν προβλέπεται αρμοδιότητα οργάνων της εκτελεστικής λειτουργίας και δεν θεσπίζεται σχετική διοικητική διαδικασία, εφόσον, μάλιστα, η νομοθετική ρύθμιση αποβλέπει σε σκοπό τον οποίο θάλπει το Σύνταγμα, δηλαδή σε άρση των δυσχεριών για την άσκηση της λατρείας από τους μουσουλμάνους που διαβιούν στην Αττική, είναι δε αδιάφορο αν η πλειοψηφία του πληθυσμού αυτού είναι ή όχι Έλληνες πολίτες.

Δοθέντος ότι η θέση, η φύση και το μέγεθος του έργου είχαν ήδη εγκριθεί με διάταξη νόμου από το έτος 2011, και ανεξαρτήτως του αν, εν όψει του περιεχομένου του άρθρου 29 παρ. 5 περ. ii του ν. 4014/2011, μπορεί να θεωρηθεί ότι η σχετική ρύθμιση συνιστά νομοθετική πράξη, με την οποία εγκρίνεται καταλεπτώς το επίδικο έργο, κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 5 της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ και, συνεπώς, εκ του λόγου αυτού το ως άνω έργο εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, λαμβανομένων υπ' όψιν και των αναφερομένων στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4014/2011, οι ναοί και οι λατρευτικοί εν γένει χώροι δεν περιλαμβάνονται, κατ' αρχήν, μεταξύ των έργων, για την πραγματοποίηση των οποίων απαιτείται, κατά τις διατάξεις της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ και της εθνικής νομοθεσίας, η τήρηση διαδικασίας για την εκτίμηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

Εν πάση δε περιπτώσει, το επίμαχο έργο της ανεγέρσεως του ισλαμικού τεμένους, εν όψει της φύσεως, του μεγέθους και της συγκεκριμένης θέσης του δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά έργο που ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον της περιοχής. Εξάλλου, η πρόβλεψη περί ανεγέρσεως του συγκεκριμένου λατρευτικού χώρου χωρητικότητας περίπου 350 ατόμων σε συνολική έκταση 850 τ.μ. σε περιοχή εντός σχεδίου, στην οποία, ήδη προ του ν. 4014/2011, ήταν επιτρεπτός, κατά το πολεοδομικό σχέδιο της περιοχής ο καθορισμός χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και οι χρήσεις εστιατορίων, αναψυκτηρίων, χώρων συνάθροισης του κοινού, πολιτιστικών κτηρίων κ.λπ., εντός κοινοχρήστων χώρων του σχεδίου σε ποσοστό μέχρι 5% και με Σ.Δ. 0,1, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά επιδείνωση του περιβάλλοντος της περιοχής ή ρύθμιση μη συμβατή με τον πολεοδομικό σχεδιασμό της, θεσπιθείσα κατά παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος, όπως αβασίμως ισχυρίζονται οι αιτούντες.

Τέλος, η κατασκευή του τεμένους στην προαναφερθείσα θέση δεν αλλοιώνει την περιοχή και ούτε συνιστά προνομιακή μεταχείριση των μουσουλμάνων που διαμένουν στην Αττική. Επομένως, οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους προβάλλεται ότι η εισαγωγή με το άρθρο 35 του ν. 4414/2016 των ως άνω, ατομικού χαρακτήρα, ρυθμίσεων είναι αντίθετη προς τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 13, 20 παρ. 1, 24, 26, 28 και 43 παρ. 2, του Συντάγματος και για τον λόγο αυτόν είναι παράνομες και ακυρωτέες και οι προσβαλλόμενες πράξεις, έρεισμα των οποίων αποτελούν οι διατάξεις αυτές του νόμου, είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

Από τις διατάξεις του άρθρου 13 (παρ. 2) του Συντάγματος απορρέει υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει την ανεμπόδιση άσκηση της λατρείας για όλα τα πρόσωπα που διαμένουν στην Ελλάδα, σε οποιαδήποτε θρησκευτική κοινότητα και αν ανήκουν, με την προϋπόθεση ότι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις τους αποτελούν γνωστή, κατά την έννοια της συνταγματικής αυτής διάταξης, θρησκεία και με μόνο περαιτέρω περιορισμό ότι με την άσκηση των λατρευτικών καθηκόντων αφενός δεν προσβάλλεται η δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη και αφετέρου δεν διενεργείται προσηλυτισμός. Εξάλλου, κατά τη θέσπιση κανόνων που αφορούν την άσκηση λατρευτικών καθηκόντων, δεν επιτρέπεται να εισάγονται προνομιακές ρυθμίσεις για ορισμένη θρησκεία, χωρίς, όμως, να αποκλείεται διαφοροποίηση των κανόνων αυτών αν, ενόψει των υφιστάμενων πραγματικών συνθηκών και ιδιαιτεροτήτων, η διαφοροποίηση αυτή καθίσταται αναγκαία προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεμπόδιση άσκηση των λατρευτικών καθηκόντων από όσους ασπάζονται τη συγκεκριμένη θρησκεία, με την προϋπόθεση ότι οι κανόνες αυτοί δεν έχουν δυσμενείς συνέπειες για τις υπόλοιπες θρησκείες ή για τα πρόσωπα που δεν ανήκουν σε οποιαδήποτε θρησκεία. Στην προκειμένη δε περίπτωση, με τις προαναφερθείσες διατάξεις του νόμου δεν ρυθμίζεται απλώς το ζήτημα της δημιουργίας λατρευτικού χώρου της μουσουλμανικής θρησκείας, η ίδρυση και λειτουργία του οποίου θα ήταν δυνατόν να εγκριθεί κατ' εφαρμογή των σχετικών γενικών διατάξεων για την ίδρυση ναών και ευκτηρίων οίκων οποιασδήποτε θρησκείας, στις οποίες περιλαμβάνονται και διατάξεις της πολεοδομικής νομοθεσίας τις οποίες επικαλούνται με άλλους λόγους ακυρώσεως οι αιτούντες, αλλά εισάγεται γενικότερο πλαίσιο που κρίθηκε από το νομοθέτη πρόσφορο και αναγκαίο προκειμένου να εξασφαλισθεί η δυνατότητα στους μουσουλμάνους, οι οποίοι ζουν στην Αττική να ασκούν τα λατρευτικά τους καθήκοντα κατά τρόπο σύμφωνο και με το γενικότερο δημόσιο συμφέρον. Όπως προκύπτει δε από τα προπαρασκευαστικά στοιχεία του νόμου, ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαία τη θέσπιση του νομοθετικού αυτού πλαισίου, αφού έλαβε υπόψη ειδικές συνθήκες που σχετίζονται με τις ανάγκες της μουσουλμανικής κοινότητας της Αττικής και επηρεάζουν την άσκηση των λατρευτικών καθηκόντων της, όπως είναι ο μεγάλος αριθμός μουσουλμάνων που διαμένουν στην περιοχή αυτή της Χώρας, η απουσία συνολικής και ενιάιας έκφρασης της μουσουλμανικής κοινότητας και το γεγονός ότι για την άσκηση των λατρευτικών αναγκών της λειτουργούν 120 περίπου παράνομα «τζαμιά». Τα δεδομένα αυτά συνιστούν τα κριτήρια της επίμαχης νομοθετικής

επιλογής, τα οποία δεν αντιβαίνουν, αλλ' αντιθέτως συνάδουν προς τις συνταγματικές αρχές της ελευθερίας εκδηλώσεως των θρησκευτικών πεποιθήσεων και της ισότητας, ο έλεγχος δε της ουσιαστικής αξιολόγησης των πραγματικών αυτών δεδομένων από τον νομοθέτη και της ορθότητας της νομοθετικής ρύθμισης που στηρίζεται στα παραπάνω κριτήρια δεν ανήκει στην εξουσία του Δικαστήριου.

Οι ίδιοι αυτοί λόγοι εξακολουθούσαν να συντρέχουν και κατά την ψήφιση του άρθρου 35 του ν. 4414/2016, με τις διατάξεις του οποίου επιχειρήθηκε η διευθέτηση ορισμένων ζητημάτων για την ανέγερση του ισλαμικού τεμένους, η κατασκευή του οποίου, δυνάμει των ρυθμίσεων του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 και των παραδεκτών προσβαλλομένων πράξεων, κατ' εφαρμογήν μάλιστα της ανωτέρω επιταγής του άρθρου 13 (παρ. 2) του Συντάγματος δεν συμβάλλει στη νομιμοποίηση παράνομων μεταναστών, αλλά έχει ως μόνη συνέπεια τη δυνατότητα των μουσουλμάνων που ζουν στην Αττική να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Επομένως, η κατασκευή του ισλαμικού τεμένους δεν έχει ως αποτέλεσμα, όπως αβασίμως ισχυρίζονται οι αιτούντες, τη διατάραξη της ειρήνης και ασφάλειας στην περιοχή του Βοτανικού και την παράβαση των άρθρων 6 και 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν εν προκειμένω προκύπτει η συνδρομή στοιχείου ικανού να θεμελιώσει, κατ' εξαίρεση, επαρκή σύνδεσμο με το δίκαιο της Ένωσης, ούτε παραβιάζει το άρθρο 24 (παρ. 1, 2 και 6) του Συντάγματος που αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Εξάλλου, η κατασκευή του τεμένους δεν θίγει δικαιώματα των αιτούντων που προβλέπονται στα άρθρα 2 παρ. 1, 3 παρ. 1, 5 παρ. 1, 2 και 5, 21 παρ. 1 και 22 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού δεν παρεμποδίζει την άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων των αιτούντων και δεν θίγει το δικαίωμά τους στην εργασία και στην προστασία της γενετικής τους ταυτότητας, η δε χωροθέτηση του ισλαμικού τεμένους στον Ελαιώνα δεν αντιβαίνει στα άρθρα 24 (παρ. 1, 2 και 6), 28 (παρ.1) και 106 (παρ. 1) του Συντάγματος, εκ μόνου του λόγου ότι η κατασκευή του προβλέπεται στην είσοδο της πόλης επί τις Ιεράς Οδού. Εν όψει των ανωτέρω, οι διατάξεις του Συντάγματος, οι δε περί του αντιθέτου λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι στο σύνολό τους ως αβάσιμοι.

Οι ρυθμίσεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 είναι ειδικές και μεταγενέστερες του από 29.9/30.11.1995 π.δ. και των ν. 4014/2011 και 4327/2015 και, ως εκ τούτου, κατισχύουν κάθε άλλης προγενέστερης γενικής ή ειδικής πολεοδομικής ρύθμισης που αφορά την ανέγερση του τεμένους στο ΟΤ 25Α της πολεοδομικής ενότητας του Ελαιώνα. Εξάλλου, οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν για την υλοποίηση των διατάξεων αυτών του ν. 4414/2016 χωρίς να τροποποιούν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τις σχετικές ρυμοτομικού και πολεοδομικού χαρακτήρα ρυθμίσεις του άρθρου 35 αυτού. Κατ' ακολουθίαν τούτων, εφόσον οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι σύμφωνες προς τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016, δεν τίθεται ζήτημα αντίθεσης των προσβαλλομένων πράξεων προς τις διατάξεις του από 29.9/30.11.1995 π.δ. ή προς

άλλη προγενέστερη του ν. 4414/2016 σχετική διάταξη. Και τούτο, διότι με το άρθρο 35 του ν. 4414/2016 τροποποιήθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο στο ΟΤ 25 της περιοχής του Ελαιώνα και επετράπη η ανέγερση του τεμένους, που είχε εγκριθεί με την ΕΥΔΕΚ/οικ/819/25.11.2011 απόφαση του ΓΓ Δημοσίων Έργων, ήτοι προσδιορίστηκαν συγχρόνως και αποτέλεσαν περιεχόμενο του νόμου το ποσοστό δόμησης, καθώς και οι λοιποί όροι και περιορισμοί για την ανέγερση του τεμένους (κάλυψη, θέση κτηρίου κ.λπ), τους οποίους η μελέτη, επέχουσα κατά το νόμο την έγκριση δόμησης και άδεια δόμησης του κτηρίου, ενσωματώνει και εφαρμόζει. Υπό τα δεδομένα αυτά, τα προβλεπόμενα στην ως άνω εγκεκριμένη μελέτη ποσοστά κάλυψης και δόμησης είναι, εν πάση περιπτώσει, νόμιμα, ανεξάρτητα από τους ισχύοντες εν γένει όρους και περιορισμούς δόμησης για την ανέγερση κτηρίων σε κοινόχρηστους χώρους της περιοχής αυτής της πολεοδομικής μελέτης του Ελαιώνα, τους οποίους άλλωστε δεν υπερβαίνει η εγκεκριμένη μελέτη. Εξάλλου, οι ανωτέρω πολεοδομικές ρυθμίσεις, οι οποίες επιβλήθηκαν στο σύνολό τους δυνάμει τυπικού νόμου για τους προεκτεθέντες εξαιρετικούς λόγους επίσπευσης και ολοκλήρωσης της διαδικασίας ανέγερσης του τεμένους, δεν αντίκεινται στις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος. Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η συνολική κάλυψη και δόμηση του τεμένους υπερβαίνει την επιτρεπόμενη στην περιοχή, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Ο χώρος και η θέση κατασκευής του κτηρίου του ισλαμικού τεμένους προσδιορίστηκαν με το άρθρο 35 του ν. 4414/2016, σε συνδυασμό με το σχετικό διάγραμμα που δημοσιεύθηκε με το νόμο αυτόν, καθώς και με την εγκεκριμένη μελέτη (έτους 2011) ανέγερσης του τεμένους, η οποία, επέχουσα κατά τον νόμο θέση άδειας δόμησης, καθορίζει νομίμως τη θέση ανέγερσης του κτηρίου, τη συνολική δόμηση, τις διαστάσεις του και τους λοιπούς περιορισμούς δόμησης, χωρίς να απαιτείται, κατά τον νόμο, η τήρηση άλλων προϋποθέσεων. Συνεπώς, δεν απαιτείτο ο καθορισμός εκ νέου κόκκινου περιγράμματος για τον προσδιορισμό του χώρου κατασκευής του τεμένους, ο δε περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Ο νόμος καθόρισε και τη νόμιμη απόσταση του υπό ανέγερση κτηρίου από τις ρυμοτομικές γραμμές, όπως η απόσταση αυτή αποτυπώνεται στο σχετικό διάγραμμα που δημοσιεύθηκε με τον νόμο και στην εγκεκριμένη, κατά τα ανωτέρω, μελέτη ανέγερσης του τεμένους. Συνεπώς, οι προσβαλλόμενες δεν πάσχουν από την άποψη αυτή, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Οι ατομικού χαρακτήρα ρυθμίσεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 είναι ειδικές και μεταγενέστερες των διατάξεων τις οποίες επικαλούνται οι αιτούντες και δεν τάσσουν ως προϋπόθεση για την εφαρμογή τους την ύπαρξη νόμιμου περιγράμματος κτηρίων προ του 1955, επιπροσθέτως δε επιβλήθηκαν με τυπικό νόμο, οι ρυθμίσεις του οποίου δεν προσκρούουν σε διατάξεις του Συντάγματος ή σε άλλη υπερνομοθετικής ισχύος

διάταξη. Άλλωστε, με το ως άνω άρθρο 35 του ν. 4414/2016, αντί για τη μετασκευή υφισταμένων κτισμάτων, την οποία προέβλεπε μέχρι τότε ο νόμος, προβλέφθηκε η κατεδάφιση των κτηρίων που υπάρχουν στη θέση ανέγερσης του τεμένους και η ανέγερση νέου κτίσματος ασυνδέτως προς τη νομιμότητα ή μη των υφισταμένων στη θέση αυτή κτισμάτων και του χρόνου κατασκευής τους. Επομένως, ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός ως αβάσιμος.

Με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016 προβλέφθηκε ότι στον κοινόχρηστο χώρο του ΟΤ 25Α διαμορφώνονται υπαίθριες θέσεις στάθμευσης. Εν όψει τούτου, προβλέπονται υπαίθριοι χώροι στάθμευσης, τη διαμόρφωση των οποίων ρητώς επιτάσσει το άρθρο 35 του ν. 4414/2016, ενώ κατά τα λοιπά δεν απαιτείτο να προβλέπονται στην εγκεκριμένη μελέτη του έτους 2011 υποχρεωτικά και υπόγειοι χώροι στάθμευσης, αφού η θέση των χώρων στάθμευσης καθορίσθηκε με τον νόμο και η μελέτη επέχει θέση άδειας δόμησης, στην οποία περιλαμβάνεται και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Επομένως, και ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες είναι ακυρωτές, διότι κατά το άρθρο 154 (παρ. 1,2,3,4,5,6) του ΚΒΠΝ καθορίζεται συγκεκριμένη νομοθετική διαδικασία για την έγκριση ή αναθεώρηση-τροποποίηση του σχεδίου πόλεως, η οποία δεν τηρήθηκε εν προκειμένω με τον ν. 4414/2016, ενώ πουθενά δεν αναφέρεται η τήρηση της διαδικασίας τροποποίησης του σχεδίου πόλεως. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτός, δεδομένου ότι οι σχετικές ρυθμίσεις με τις οποίες τροποποιήθηκε το σχέδιο πόλεως στο ΟΤ 25 της περιοχής του Ελαιώνα δεν καθορίσθηκαν δε διοικητική πράξη, ώστε να απαιτείται η τήρηση της διοικητικής διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 154 του ΚΒΠΝ για την τροποποίηση του σχεδίου πόλεως, αλλά επιβλήθηκαν ευθέως με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4414/2016, κατ' απόκλιση από τη διαδικασία που καθορίζουν οι διατάξεις του ΚΒΠΝ.

Προβάλλεται ότι η εφαρμογή του νόμου για την ίδρυση τεμένους προσκρούει στην ΕΣΔΑ, τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ) και την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι δε προσβαλλόμενες πράξεις αντιβαίνουν στο άρθρο 29 παρ. 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο άρθρο 18(3) του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και στο άρθρο 9 παρ. 2 της ΕΣΔΑ που επιτάσσουν την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και της υγείας και εν γένει των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που έκρινε ότι η θέσπιση της Σαρία δεν είναι συμβατή με τις θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας, όπως αυτή εκφράζεται στην ΕΣΔΑ. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτός ως αβάσιμος, διότι η κατασκευή και λειτουργία του ισλαμικού τεμένους στην Αθήνα, για την ελεύθερη άσκηση της θρησκευτικής λατρείας των μουσουλμάνων, είναι σύμφωνη με τα

ανωτέρω διεθνή κείμενα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν θίγει κατά τα εκτεθέντα τη δημόσια τάξη και ασφάλεια και ουδόλως σχετίζεται με την εφαρμογή του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου στην Ελλάδα.

Προβάλλεται ότι κατά το άρθρο 20 παρ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του ΟΗΕ [που κυρώθηκε με τον ν. 2462/1997, Α'25] «Κάθε επίκληση εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους, που αποτελεί υποκίνηση διακρίσεων, εχθρότητας ή βίας απαγορεύεται από τον νόμο» ότι επιβάλλεται η διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στο διεθνές περιβάλλον και ότι υπό το πρίσμα αυτό οι κυβερνήσεις είναι υποχρεωμένες να απαγορεύουν κάθε εκδήλωση θρησκείας ή πεποιθήσεων που ισοδυναμεί με προπαγάνδα για τον πόλεμο ή την υπεράσπιση των εθνικών, φυλετικών ή θρησκευτικού μίσους που αποτελεί υποκίνηση σε διακρίσεις. Ιδιαίτερα οι Κυβερνήσεις που έχουν επικυρώσει το Διεθνές Δικαστήριο Statute 87, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, οφείλουν να απαγορεύσουν εκδήλωση της θρησκείας που υποκινεί τους ανθρώπους να διαπράττουν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Οι ως άνω λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, διότι η κατασκευή και λειτουργία τεμένους και η ελεύθερη εκδήλωση της θρησκευτικής λατρείας των μουσουλμάνων που διαμένουν στην Αθήνα δεν συνιστά προπαγάνδα ή προσηλυτισμό ούτε και υποκίνηση σε φυλετικές, θρησκευτικές ή άλλες διακρίσεις.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Δ. Βασιλειάδης

Το πλήρες κείμενο της απόφασης θα αναρτηθεί αμέσως μετά την καθαρογραφή του από το Δικαστήριο.